

Täysistunto

Keskiviikko 14.9.2022 klo 14.00—21.26

10. Valtioneuvoston selonteko Asuntopoliittinen kehittämisohjelma vuosiksi 2021–2028

Valtioneuvoston selonteko VNS 12/2021 vp

Toimenpidealoite TPA 64/2021 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt päätetään ympäristövaliokunnan mietinnön YmVM 6/2022 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtajan Juha Sipilän esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suositaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelu, valiokunnan puheenjohtaja Sipilä.

Keskustelu

18.39 **Juha Sipilä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ja edelliset eduskunnat ovat tehneet paljon töitä asuntopolitiikan edistämiseksi. Ympäristövaliokunta asuntopolitiikasta vastaavana valiokuntana on kehittänyt alan lainsäädäntöä monipuolisesti ja tarkastusvaliokunnan kanssa tarkastellut myös asuntopolitiikan suurta kuvaa edellyttäen hallitukselta toimia erityisesti asuntopolitiikan pitkäjänteisyyden kehittämiseksi. Valtioneuvoston asuntopoliittinen selonteko, josta ympäristövaliokunta on laatinut nyt käsiteltävänä olevan mietinnön, vastaa tähän vaatimukseen. Ympäristövaliokunta on saanut asiaa käsitellessään sekä tarkastusvaliokunnan että valtiovarainvaliokunnan lausunnon.

Ympäristövaliokunta pitää mietinnössään kehitysohjelmaa tärkeänä ja keskeisiä asuntopoliittisia tavoitteita olennaisina niin asuntomarkkinoiden toimivuuden kuin asumisen sosiaalisen, yhteiskunnallisen ja taloudellisen ulottuvuuden sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta. Eri toimijat ovat kannattaneet ohjelman linjauksia lähtökohtaisesti, ja sillä voidaan katsoa olevan laaja tuki.

Valiokunta katsoo, että ohjelmassa on otettu hyvin huomioon lähivuosien keskeiset asuntopolitiikan kehittämiskohteet vahvistamalla asuntopolitiikan ennakoitavuutta seuraavien vuosien aikana. Kehittämisohjelman linjaukset valtion keskeisistä asuntopoliittisista välineistä, esimerkiksi MAL-sopimuksista ja valtion tukemasta asuntotuotannosta, luovat tarvittavaa jatkuvuutta ja pitkäjänteisyyttä asuntopolitiikalle.

Asuntopolitiikalla edistetään kaikkien mahdollisuutta hyvään asumiseen sekä asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia asuinympäristöönsä. Toimivat asuntomarkkinat edistävät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

työvoiman liikkuvuutta ja tukevat alueiden talouskasvua. Kasvavilla kaupunkiseuduilla korkea asumisen hinta voi haitata työvoiman liikkumista ja saatavuutta ja siten hidastaa alueen talouskasvua. Valtion tukeman kohtuuhintaisen asuntotuotannon tavoitteena on tuottaa kohtuuhintaista asumista, edistää asuntomarkkinoiden toimivuutta, ehkäistä segregatiota, edistää työvoiman liikkuvuutta ja parantaa asuinoloja. Kunnilla on keskeinen rooli siinä, että rakentamiskelpoisia tontteja kaavoitetaan riittävästi ja yhdyskuntarakenteen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oikein sijoittunut ja määrältään riittävä tonttitarjonta muodostaa edelleen perustan pitkäjänteiselle asuntopolitiikalle kunnissa ja yleisemmin seuduilla.

Asuntopoliittisten tavoitteiden edistäminen monipuolisin keinoin on olennaista valtion tukeman asuntotuotannon rinnalla. Valiokunta pitää tärkeänä, että kehittämisohjelmassa tunnistetaan samanaikaisesti tuetun tuotannon rinnalla se, että suotuisa investointiympäristö yksityisille toimijoille ja toimijoiden monipuolisuus tukevat asuntomarkkinoiden toimivuutta. Omistusasumisella, yksityisillä vuokranantajilla ja institutionaalisilla toimijoilla on valtion tukeman tuotannon ohella oma tärkeä roolinsa asuntomarkkinoiden toimivuuden turvaajana.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kilpailullisilla asuntomarkkinoilla huolehditaan myös pienten toimijoiden toimintaedellytyksistä terveen kilpailun ylläpitämiseksi. Hintapaineiden hillitsemiseksi tärkeä on kehittämisohjelman linjaus siitä, että asuntopolitiikassa turvataan niin omistusasumisen, vuokra-asumisen kuin niiden väliin sijoittuvien asumismuotojen edellytykset.

Suomalainen asuntopolitiikka on keskeisiltä osiltaan varsin onnistunutta, eikä tarvetta perustavanlaatuisille muutoksille ole. Pienimuotoisempaa kehittämistä kuitenkin tarvitaan jatkuvasti, kun kaupungistumiskehitys, ilmastonmuutos, väestön ikääntyminen, digitalisaatio, asuntomarkkinoiden alueellinen polarisoituminen ja muut vastaavat, maailmanlaajuisetkin trendit vaikuttavat asuntomarkkinoiden kehitykseen.

Arvoisa puhemies! Tämän sanottuani on todettava, että harvoin ehtii maailma muuttua niin paljon kuin nyt on tapahtunut mietinnön valmistumisen kesäkuun puolivälissä ja tämän hetken välillä. Erityisesti energian hinta on nyt vaikuttamassa asumiseen aivan ennennäkemättömällä tavalla. Ympäristövaliokunta oli kuitenkin mietintöä tehdessään ja hyväksyessään hereillä ja korosti, että koronapandemia ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan ovat muuttaneet perusteellisesti tilannekuvaa. Ne saattavat johtaa pitkäaikaisiin, monialaisiin muutoksiin taloudessa ja asuntomarkkinassa. Tästäkin paineesta riippumatta valiokunta arvioi, että kehittämisohjelman hyvät tavoitteet toimivat muuttuneessakin tilanteessa, mutta keinot ja linjausten toteuttamistavat voivat muuttua, sillä asuntopolitiikankin tulee elää ajassa ja muuttua olosuhteiden muutosten edellyttämällä tavalla. Venäjän Ukrainassa aloittama sota hidastaa todennäköisesti laajasti koko maailmantalouden tasolla kasvua samalla, kun inflaatio kiihtyy ja korkojen nousu on alkanut.

Riski ennustettua heikommasta talouskehityksestä on kuitenkin merkittävä. Hallitus onkin budjettiriihen päätöksiin vastaamassa energian hinnannousun aiheuttamaan poikkeukselliseen asumiskustannusten nousuun. Sähkötuki, määräaikainen sähkövähennys sekä arvonalisäveron laskeminen ovat toimina sellaisia, joiden positiiviset vaikutukset ulottuvat vahvasti asuntopolitiikan sektorille. Asuminen on energiakriisin keskeisimpiä osa-alueita, ja näille tukitoimille on vakaana asuntopolitiikan turvaamiseksi suuri tarve.

Mietinnössään valiokunta nostaa esiin muista rakenteellisista muutoksista erityisesti etätyön määrän kasvun ja sen vaikutukset asuntopolitiikkaan. Tähän perustuen maakunta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

keskusten ja keskisuurten kaupunkien laadukas ja kohtuuhintainen asuminen voivat olla vetovoimatekijöitä, jotka lisäävät alueiden ja koko Suomen elinvoimaa ja kilpailukykyä. On otettava uudella tavoin huomioon myös mahdollisuudet monipaikkaisuuden kasvuun ja keinot asuntotuotannon muunneltavuuteen sekä käyttötarkoituksen muutosten joustavoittamiseen. Valiokunta korostaa, että vuoropuhelua kuntien kanssa tulisi vahvistaa kaikessa asuntopoliittisessa valmistelutyössä.

Valiokunta korostaa mietinnössään energiatehokkuusremonttien ja lämmitystapamuu-
tosten tukemisen ja niihin kannustamisen tärkeyttä asuntokannan energiatehokkuuden pa-
rantamiseksi. Lisärahoitusta on päätetty ohjata rakennusten energiaremontteihin, öljyläm-
mityksestä luopumiseen sekä sähköautojen latausinfraan rakentamiseen tarjottaviin avus-
tuksiin. Korjausavustusten ohella on toteutettu öljylämmitysremonttien korotettu kotita-
lousvähenys, joka on voimassa 2022—2027. Samoin valiokunta korostaa sosiaalisen oi-
keudenmukaisuuden periaatetta siten, ettei kenenkään asuminen kallistu kohtuuttomasti.

Toisaalta energian hinnannousu merkitsee sitä, että energiatehokkuusremontit maksa-
vat itsensä takaisin myös entistä nopeammin. Energian hinta on nyt akuutti kysymys, mut-
ta asuntopoliittisen ohjelman ytimen eli energiatehokkuuden parantamisen, kiertotalouden
edistämisen ja päästöjen vähentämisen tavoitteet edistävät asumisen hinnan kohtuullisuut-
ta myös pitkällä tähtäimellä. Rakennusten ja rakennusmateriaalien käyttöä pidentämi-
nen, asuntojen muunneltavuus, täydennysrakentaminen sekä puurakentaminen ovat käy-
tännön esimerkkejä keinoista, jotka edistävät monipuolisesti asumisen kohtuuhintaisuutta
pitkällä tähtäimellä.

Valiokunta nostaa mietinnössään esiin, että keskisuuret kaupungit ovat jääneet kehittä-
misohjelmassa vähemmälle huomiolle. Asuntokannan kehittäminen ja korjausrahoituksen
saatavuus on erittäin tärkeää varmistaa myös näillä alueilla. Toimiva keino näiden aluei-
den kehittämiseen voisi liittyä liikenteen ja asumisen yhteensovittamiseen käytössä olevia
MAL-sopimuksia kevyemmällä sopimuksella maakuntien keskustaupunkien kanssa. Va-
liokunta korostaa yleisellä tasolla tarvetta tiivistää yhteistyötä valtion toimijoiden ja kau-
punkien kanssa.

Arvoisa puhemies! Vallitsevassa tilanteessa huomio kiinnittyy helposti polttavimpaan
kysymykseen eli energian hintaan. Valiokunta korostaa mietinnössään sen merkitystä, että
asuntopoliittikka kytketään ohjelmallisesti tiiviisti muihin politiikkasektoreihin. Asuntopo-
liittikkaa ei voida tarkastella irrallaan muusta, kuten talous- ja sosiaalipoliitikasta. Tärkeää
on myös asukasnäkökulman linkki ihmisten arkikokemukseen ja hyvinvointiin. Myös laa-
dullisesti hyvää asumista tulee edistää, ja asuinympäristöllä on pelkkää asuntoa laajempi
merkitys ihmisten yleiselle hyvinvoinnille. Lähiympäristö ja kaupunkikuva, palvelut ja
liikkuminen linkittyvät kiinteästi laadukkaaseen asumiseen. Valiokunta korostaa, että
myös asuntopoliitiikan tulee perustua tutkittuun tietoon ja elää ajassa.

Arvoisa puhemies! Hyvästä yrityksestä huolimatta emme saaneet aivan yksimielistä
mietintöä aikaiseksi, vaan mietintöön sisältyy kaksi ihan hyvin perusteltua vastalauseita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Peltokangas.

18.50 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Selonteossa on käyty läpi asuntomark-
kinoita varsin kokonaisvaltaisesti ja huomioitu asumisen ja asuntomarkkinoiden eri ulottu-
vuudet. Selonteossa on esitetty laaja joukko asuntopoliittisia tavoitteita ja toimenpiteitä,
joista osa on kannatettavia, osa puolestaan ei. Valiokuntaryhmämme näkee, että joidenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

toimenpiteiden lopullista muotoa tulisi pohtia tarkemmin. Näitä ovat esimerkiksi ilmasto-
poliittiset toimenpiteet asuntopolitiikassa.

Selonteossa konkretisoidaan joitain asuntopolitiikan suuntaa tukevia toimenpiteitä, kuten kotitalousvähennyksen laajentaminen taloyhtiöremontteihin. Tämä on ryhmämme mielestä hyvä asia. Hyvää on, että kannustetaan korjausremontteihin, koska ne pidentävät rakennusten käyttöikää. Tämä kehitys ei kuitenkaan saa nostaa hintoja kohtuuttomasti.

Valitettavasti selonteko jää osin vain erilaisten selvitysten tasolle. Näin hallituksen koko vaalikauden kestänyt helmasynti jatkuu. Se tekee vain ja ainoastaan selvityksiä selvitysten perään eri politiikan sektoreilla ilman todellisia tuloksia.

Tulevaisuudessa sekä asuntorakentamisen että asuntotuotannon haasteet ovat suuret. Yhtäältä maaseutu autioituu vähitellen nykyisen hallituksen harjoittaman ilmasto- ja asunto- ja energiapolitiikan seurauksena, mikä nostaa asumisen, elämisen ja liikkumisen kustannuksia koko maassa muun muassa polttoaineiden veronkorotuksen johdosta. Toisaalta taas Helsingin seudulla tilanne on erityisen haastava sinne pakkautuvan väkimäärän vuoksi. Tilannetta ei helpota yhtään nykyisen hallituksen harjoittama löysä maahanmuuttopolitiikka.

Perussuomalaiset näkevätkin, että jotta aidosti pystyttäisiin vastaamaan pääkaupunki-seudun ja muiden kasvukeskusten asuntopolitiikan haasteisiin, tulisi huolehtia ensinnäkin riittävän tiukasta maahanmuuttopolitiikasta ja sen toimeenpanosta. Maahanmuuttopolitiikalla on iso vaikutus erityisesti suurten kaupunkien niissä osissa, joihin maahanmuuttajat keskittyvät. Tämä segregaatiokehitys näkyy muun muassa alueiden vetovoimaisuuden, asuntojen hintojen sekä turvallisuuden heikentymisenä.

Ongelmallista on myös se, että muuttotappiopaikkakunnilla voi olla vaikeuksia saada lainaa tarvittaviin peruskorjauksiin. Tämä taas voi pitkässä juoksussa vaikuttaa terveysturvalliseen asumiseen negatiivisesti. Tilannetta ei yhtään helpota sekään, että hallitus on selonteon mukaan tuomassa sektorille uutta sääntelyä taloyhtiöiden lainojen lyhennysten vähennysoikeuden rajoituksilla. Tämä muutos voi rajoittaa asuntojen rakentamista etenkin alueilla, joilla on jo ennestään pulaa esimerkiksi vuokra-asunnoista. Tämä taas ei tee hyvää jo olemassa olevalle työpaikkojen kohtaanto-ongelmalle maassamme.

Nostan vielä esiin sen, että perussuomalaisten eduskuntaryhmä haluaa jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota valtion ja koko julkisen sektorin vastuuseen toimintojen sijoittamisesta alueellisesti siten, ettei olemassa olevien toimintojen siirtäminen tai lakkauttaminen johda ei-toivotun rakennemuutoksen vauhdittumiseen.

Ryhmämme nostaa esille myös tarpeen kehittää asuinalueita, jotta voidaan ehkäistä niiden eriarvoistumista ja turvattomuutta. Tässä toimenpiteessä auttaa nykyistä tiukempi maahanmuuttopolitiikka. Selonteossa hehkutettu periaate ”hyvää ja kohtuuhintaista asumista kaikille” on suorastaan loukkaava tilanteessa, jossa hallitus tekee Suomen kansaa vahingoittavia päätöksiä asumisen, elämisen ja liikkumisen kustannusten nousulla.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 1 sekä seuraavat vastalauseen kannanottoehdotukset:

”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin maahanmuuttopolitiikan uudistamiseksi siten, että maahanmuuton kielteiset vaikutukset asuntopolitiikkaan poistetaan.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten sijoitustuottojen kasvulle ja asumistukivarojen siirtymiselle sijoittajille asetetaan nykyistä tiukemmat rajat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ilmastopolitiikan jokaisen toimenpiteen osalta vaikutukset asumiskustannuksiin ja toteuttaa toimenpiteet kasvun estämiseksi.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi muun muassa asuntopolitiikkaan liittyvillä vero- ja markkinatukikeinoilla.

5. Eduskunta edellyttää, että ilmasto- ja energiapolitiikan toimenpiteitä ja tavoitteita tarkistetaan tavalla, joka ottaa maksimaalisesti huomioon kotimaiset joustovarot rakentamisessa ja rakennusluvissa ilman turhaa säätelyä.

6. Eduskunta edellyttää, että kannamme kansallisomaisuudestamme, josta rakennukset ovat yksi osa, parempaa huolta.” — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

18.55 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Jokaisella on oikeus hyvään ja kohtuuhintaiseen asumiseen, omaan kotiin sekä hyvinvointia tukevaan asuinympäristöön. Siihen nyt käsittelyssä olevalla kahdeksanvuotisella asuntopoliittisella kehittämisohjelmalla tähdätään. Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle valiokunnan mietinnön esittelystä.

Kuten puheenjohtajakin totesi, asuntopolitiikka elää vahvasti ajassa ja kaipaa jatkuvaa kehittämistä. Muun muassa kaupungistuminen, ilmastomuutos ja väestön ikääntyminen vaikuttavat Suomessa asuntomarkkinoiden kehitykseen. Juuri nyt epävarmuutta lisää energiakriisi, joka voi nostaa asumisen kustannuksia sähkölaskun muodossa jopa tuhansia euroja kuukaudessa. Nähtäväksi jää, onko koronalla pitkäaikaisia vaikutuksia ihmisten asumistoiveisiin.

On tärkeää, että asumisesta puhuttaessa huomioidaan asunnon lisäksi myös asuinympäristön merkitys ihmisen yleiselle hyvinvoinnille. Asunnon valintaan vaikuttavat asunnon lisäksi myös lähiympäristön viihtyisyys ja turvallisuus sekä toimivat liikenneyhteydet. Valtion tukema asuntotuotanto ja suurten kaupunkien ja valtion kesken solmittavat MAL-sopimukset varmistavat osaltaan, että asuntoja rakennetaan sinne, missä niitä eniten tarvitaan, ja että kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenne on kestäväällä pohjalla.

Valtion tukemalla asuntotuotannolla on tärkeä rooli markkinaehtoisien asuntotarjonnan täydentäjänä ja segregaaion ehkäisyn työkaluna. Pitkällä korkotuella rakennettavien asuntojen määrää pyritään lisäämään kohti 35 prosentin osuutta uudistuotannosta voimakkaimmin kasvavilla kaupunkiseuduilla. On tärkeää, että valtion tukeman asuntotuotannon sijoittelussa varmistetaan, että kaikilla asuinalueilla on kaikenlaisia asumismuotoja. Näin voidaan ennaltaehkäistä alueiden sosioekonomista eriytymistä.

Asuinalueiden eriarvoistumiskehitykseen on puututtava määrätietoisesti, ja siinä kaupungeilla on suuri rooli. Tällaisilla alueilla tarvitaan vahvoja uudistustoimia, jotka tuovat alueelle vapaarahoitteisten asuntojen ja palvelujen myötä uutta vetovoimaa. Segregaation torjunta on varmasti yhteinen, laajasti jaettu tavoite, ja sen on tärkeää olla mukana, kun MAL-sopimuksista seuraavan kerran neuvotellaan. Yleisesti ottaen vuoropuhelua kaupunkien ja kuntien kanssa tulee vahvistaa kaikessa asuntopoliittisessa valmistelutyössä.

Myös omistusasumisella, yksityisillä vuokranantajilla ja institutionaalisilla toimijoilla on valtion tukeman tuotannon ohella oma tärkeä roolinsa asuntomarkkinoiden toimivuuden turvaajana. Kuten täällä jo puheenjohtajakin, edustaja Sipilä, totesi, kilpailullisilla asuntomarkkinoilla on huolehdittava myös pienten toimijoiden toimintaedellytyksistä terveen kilpailun ylläpitämiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Arvoisa puhemies! Asumisen ympäristö- ja ilmastovaikutuksilla tulee olla läpileikkaava rooli kaikessa asuntopoliittisessa päätöksenteossa. Rakennusten osuus on noin 40 prosenttia energian kokonaiskulutuksesta, ja ne aiheuttavat 36 prosenttia energiaperäisistä kasvihuonekaasupäästöistä. Pelkästään asuntojen lämmitys kuluttaa noin 15 prosenttia kaikesta loppuenergian käytöstä Suomessa.

Asumisen kehittämisessä on kiinnitettävä määrän ohella myös laatuksymyksiin. Asuntojen tulisi vastata ihmisten asumistoiveisiin ja olla muunneltavia. Kehittämisohjelmassa linjataan, että Suomessa on miljoona esteetöntä asuntoa vuoteen 2030 mennessä. Tämä on todella tärkeä tavoite väestömme ikääntyessä.

Mutta myös nuoret ovat tärkeitä, kun asumisesta puhutaan. On tärkeätä, että me mahdollistetaan kaikille oman asunnon tavoittelemisen varallisuudesta riippumatta, ja tähän asplaina on tärkeä väline. Täällä edustaja Peltokangas totesi, että hallitus vain selvittää asioita, mutta ollaan me tehty myös päätöksiä. Asp-lainan osalta on päätetty järjestelmän uudistamisesta. Siitä tehtiin näin selkeämpi, yhdenvertaisempi ja paremmin nykyistä asuntomarkkinatilannetta vastaava. Tämä uusi laki tulee voimaan vuoden 23 alusta.

Nuorten asumistilannetta halutaan helpottaa myös opiskelija-asuntojen tuotantoa lisäämällä. Tavoitteena on nostaa opiskelija-asuminen korkeakouluopiskelijoiden yleisimmäksi asumismuodoksi vuosikymmenen loppuun mennessä. Tämän arvioidaan edellyttävän noin kymmenentuhannen opiskelija-asunnon rakentamista kuluvan vuosikymmenen aikana. Tämän toteutuminen edellyttää sitä, että varmistamme erityisryhmien investointiavustuksen myöntövaltuuden riittävyyden.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva kahdeksanvuotinen asuntopoliittinen kehittämisohjelma luo hyvää pohjaa pitkäjänteiselle asuntopolitiikalle Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

19.00 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen asuntopolitiikka pohjautuu muun muassa konkreettiselle tavoitteelle poistaa asunnottomuus vuoteen 2027 mennessä. Tavoite on iso, mutta se osoittaa, että hallitus on syvällisesti ymmärtänyt, että jokaisella on oikeus kotiin. Tätä asuntopolitiikan ydinajatusta vasemmisto on ajanut kunnianhimoisesti jo pitkään, ja olemme olleet iloisia tästä hallitusohjelman kirjauksesta.

Asuntopolitiikan ei tule tukea mahdollisimman suuria voittoja asuntosijoittajille, vaan sen tulee edistää eriarvoisuuden poistamista sekä yhdenvertaista mahdollisuutta jokaiselle asua kohtuuhintaisesti ja ekologisesti kestävästi. Yhtenä osana vasemmiston konkreettisia tavoitteita on ollut, että julkisen vallan tulee jatkossakin pitää vuokralaisen puolta. Tämä on lähtökohta jo nykyisessä lainsäädännössämme, mutta me haluamme vahvistaa vuokralaisten asemaa entisestään, kuten olemme tähänastisessa hallitustyössä tehneet sinnikkäästi neuvottelemalla. Asumiskustannusten nousun ja inflaation myötä on valitettavasti nyt nähtävissä suuri uhka, että vuokrankorotuksissa saatetaan nähdä lähiaikoina ylilyöntejä. Vuokralaisen asemaa tulee vahvistaa juuri tässä tilanteessa, jotta kukaan ei joudu maksamaan ylisuuria vuokrankorotuksia ja jotta ketään ei hädetä huonoilla perusteilla. Inflaation ja energiakriisin aiheuttamat hädät on torjuttava ja ennalta ehkäistävä. Olisi myös vastoin hallituksen tavoitetta asunnottomuuden poistamisesta, jos tähän ei puututtaisi, ja se olisi vastoin ihmisten oikeutta omaan kotiin.

Arvoisa puhemies! Asuntopoliittinen kehittämisohjelma vuosiksi 21—28 sisältää nyt useita toimenpiteitä, jotka parantavat vuokralaisen asemaa. Olen itse pitänyt asiaa vahvasti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

esillä, sillä vuokralaisten oikeusturva riita-asioissa on tällä hetkellä uhattuna kuluttajariitalautakunnan valtavan ruuhkautumisen ja resurssipulan vuoksi sekä raskaiden ja erittäin hitaiden oikeusprosessien vuoksi. Lisäksi keinoja puuttua mahdollisiin ylisuuriin vuokrankorotuksiin tullaan nyt parantamaan tehostamalla tietoa tarjolla olevasta neuvonnasta sekä käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Tämä on meidän työmme tulosta.

Valiokunnan mietintö toteaa kantamme mukaisesti lisäksi, että yhteishallintolain uudistus on saatava maaliin tämän kauden aikana, jotta voidaan lisäksi vahvistaa vuokralaisen asemaa valtion tukemassa asuntotuotannossa ja yhteishallinnossa siellä.

Arvoisa puhemies! Julkinen asuntotuotanto on avainasemassa kestävässä asuntopolitiikassa niin asuinalueiden eriytymisen estämisen, suhdannevaihtelujen tasaamisen kuin rakentamisen ja asumisen päästöjen vähentämisen kannalta. Kehittämisohjelman kirjaukset pitkän korkotukimallin ripeästä uudistamisesta ovat meille erittäin tärkeä asia. Ohjelmassa linjataan, että valtion tukemaa ARA-tuotantoa lisätään ja tuotannossa painotetaan pitkän korkotuen asuntoja. Pitkän korkotuen uudistamisen ehdot ovat vielä tällä hetkellä hallituksen pöydällä, mutta ne ovat toivottavasti pian täällä käsissämme. Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus antaa esityksensä syksyn 2022 aikana, jotta eduskunta ehtii käsitellä sen tämän kauden aikana. Tätä peräänkuulutan nytkin, sillä toteutuessaan pitkän korkotuen uudistus vahvistaa asuntopolitiikan linjaa julkisen palvelun asumisessa myös jatkossa.

Tämän lisäksi on aivan olennaista, että eduskunnan tahtoa kunnioitetaan myös Valtion asuntorahaston uusien tulolähteiden määrittelemisessä vielä tämän kauden aikana. Tämä on myös sovittu hallitusohjelmassa, se on sovittu kehittämisohjelmassa ja ympäristövaliokunnan mietinnössä, ja tässä vasemmisto on sitä mieltä, että tämä tulee toki myös toteutua. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

19.05 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Peltokankaan tekemää vas-
talausetta ja lausumakannanottoehdotuksia.

Tässä puhutaan nyt aika paljon tästä energiakriisistä, joka onkin iso aihe, mutta kyllä asuminen sinällään oli aivan liian kallista Suomessa jo ennen tätä energiakriisiä. Jo ennen energiakriisiä asumistukimenojen jatkuva kasvu oli ongelma. Tuet menivät pahimmillaan jopa verovapaille vuokrankiskojille. Se ei tietenkään vasemmistoa ja ammattiyhdistysliikkeitä harmita, kun he ovat siinä hyötyvänä osapuolena.

Suomessa se asunto täytyy lämmittää jollain joka tapauksessa, ja nyt kun ympäristömääräyksillä on saatu aikaan tilanne, että maalämpöä ei voi rakentaa, energiamääräyksillä sellainen tilanne, että suoraa sähköä ei oikeastaan voisi rakentaa, pian kenties ollaan kieltämässä tulisijojakin, kun niistä tulee liikaa hiukkaspäästöjä, niin haluaisin kuulla, millä tässä ilmastoihme-Suomessamme nyt sitten sen talon voi lämmittää, varsinkin kun Euroopan parlamentti teki tänään sellaisen päätöksen, että vuodesta 2030 lähtien Suomessa ei enää kasva puuta eli puu ei ole uusiutuva energian lähde. Tämä on aivan järjetön tilanne.

Ongelmamme on toisaalta se, että asuntojen arvo jossain on totaalisesti romahtanut. Tilanne on se, että talo ei kelpaa takausarvoksi itselleen, sitä vastaan ei saa pankkilainaa eikä edes sen talon korjaamiseen ja remontointiin saa pankkilainaa. Toisaalta sitten kun tullaan tänne Ruuhka- tai niin sanottuun Sopuli-Suomeen, niin ihmisten rahoista aivan kohtuuttoman suuri osuus menee asumiseen ja elämiseen. Puhutaan, että tienataan vaikka 2 500 eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

roa bruttona palkkaa, asunto maksaa yli 1 000 euroa kuukaudessa nettona vuokraa, niin ei-hän siinä ole kerta kaikkiaan mitään järkeä tällaisessa tilanteessa.

Tämä siis oli ennen energiakriisiä. Miten energiakriisi nyt pahentaa tätä tilannetta: todennäköisesti käy niin, että näissä romahtaneen arvon asunnoissa ylläpidon kustannukset suorastaan räjähtävät ja saavat aikaan sellaisen tilanteen, että Suomi on aivan valtavassa kriisissä, suomalaiset ovat aivan valtavassa kriisissä. Tässä eivät auta kuin isot ratkaisut, sellainen, että luovutaan kokonaan päästökaupasta joksikin aikaa, viivästetään näitä ylimitoitettuja ilmastotoimia. Jotain tällaista on pakko tehdä, että tämä tilanne saadaan ratkaistua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Taimela.

19.07 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Vaalikauden tärkein asuntopolitiikkaa koskeva ja yli vaalikausien sitä linjaava strategia on käsitelty perinpohjaisesti ja hyvässä hengessä ympäristövaliokunnassa. Tällä kertaa emme valitettavasti saavuttaneet yhteisymmärrystä asuntopolitiikan pitkistä linjasta opposition kanssa, toisin kuin vuonna 2018, jolloin tarkastusvaliokunta tuotti perinpohjaisen tutkimuksen ja yksimielisen mietinnön asuntopolitiikan kehittämiskohdista. Tämä strategia pohjaa tuohon työhön, ja keskeiset johtopäätökset ovat mielestäni edelleen hyvin samankaltaiset. Uskon, että pääperiaatteiltaan eduskuntapuolueilla on kuitenkin yhteneväiset näkemykset asuntopolitiikan suurista linjoista. Kun luin opposition vastalauseita, moneen asiaan on helppo yhtyä.

Kuten perussuomalaiset, myös SDP pitää tärkeänä, että ilmastopolitiikan toimien kustannukset pienituloisille selvitetään ja kompensoidaan. Tätä on ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuus. Vastustamme turhaa säätelyä yhdessä opposition kanssa ja haluamme, että työvoiman liikkuvuutta tullaan edistämään entisestään. Rakennusten kunnosta tulee myös pitää huolta, sehän on itsestäänselvyys.

Kokoomuksen kanssa olemme samaa mieltä siitä, että asuntotarjonnan lisääminen on tärkeä keino hillitä asumisen kustannuksia ja kysyntään vastaamiseksi tarvitaan monipuolista asuntotarjontaa. Yhdymme kokoomuksen näkemykseen myös siinä, että toimintaympäristö ei ole tällä hetkellä vakain ja ennustettavin ja työtä sen eteen, että näin olisi, tehdään ja tulee tehdä joka päivä. Yhdyn myös pettymykseen, joka on siellä kokoomuksen eriyvässä siitä, että maankäyttö- ja rakennuslain uudistus ei etene tällä vaalikaudella suunnitellusti.

Arvoisa puhemies! Suomalainen asuntopolitiikka on keskeisiltä osiltaan varsin onnistunut, eikä tarvetta perustavanlaatuisille muutoksille mielestäni ole. Näin toteaa mietintö, ja tähän on hyvä yhtyä. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö kehitettävää koko ajan ole, ja uutta ilmaantuu jatkuvasti. Pitkäjänteisyys ja muutosten hitaus tuovat omat haasteensa asuntopolitiikan kokonaisvaltaiseen ja kestäväan kehittämiseen. Tänään tehty päätös näkyy todennäköisesti vasta vuosien päästä. Kaikki välineet eivät ole myöskään valtion käsissä. Kunnat vastaavat maapolitiikasta ja kaavoituksesta itsenäisesti.

Tällä hetkellä elämme erittäin sumuisia aikoja taloudessa, markkinoilla ja energiapolitiikassa, ja tämä heijastuu väistämättä asuntopolitiikkaan. Etenkin kasvavien energiakustannusten keskellä tarvitaan nopeita toimia, ja niitä hallitus onkin tehnyt viimeksi budjet-tiriihessä. Keskeiset asuntopolitiikan periaatteet kuitenkin pysyvät, vaikka maailma ympärillämme myllertää. Ilmastomuutos ja luontokato etenevät, ja myös asuntopolitiikalla täy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

tyy vastata näihin. Pelkästään säämuutoksista johtuvat olosuhteet aiheuttavat haasteita asuinalueille ja asunnoille jo nyt ja tulevaisuudessa yhä enemmän.

Asumisen hintaa on jatkuvasti tarve saada alennettua. Ei voi olla niin, että ihmisen koko palkka menee asumiskustannusten kattamiseen. Tässäkin on erotettava pitkän linjan työ sekä nykyiset kriisitoimet toisistaan. Elämme nyt erittäin poikkeuksellisia aikoja energiapöytäkirjoilla, sen varmasti jokainen tässä salissa tiedostaa. Työvoiman liikkuvuuteen vaikuttaa onnistunut asuntopolitiikka niin kasvukeskuksissa kuin maakuntien keskustoissa. Haja-asutusalueilla asuntojen arvot alenevat, ja tätä muutosta koetetaan pehmentää myös valtion avulla esimerkiksi purkamisen tuella tyhjille kohteille. Näiden eteen tehdään työtä edelleen pitkäjänteisesti.

Asumismenojen kalleus kohdistuu väestöryhmiin eriarvoisesti, ja etenkin vuokralla asuvat ja pienituloiset maksavat asumisestaan suhteessa muita enemmän. Niin ikään tämän eron kaventaminen vaatii työtä pitkäjänteisesti myös seuraavalta hallitukselta. Asunnottomuus vähenee, mutta emme ole siinäkään vielä tavoitteessamme.

Arvoisa herra puhemies! Rakennusten rooli ilmastopäästöistä on merkittävä, kun niiden osuus on noin 40 prosenttia energian kokonaiskulutuksesta ja ne aiheuttavat 36 prosenttia energiaperäisistä kasvihuonekaasupäästöistä. SDP:lle on tärkeää, että sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaate tulee huomioida ilmastopäätösten vähentämiseen liittyvissä toimitissa siten, ettei kenenkään asuminen kallistu ilmastotoimien vuoksi kohtuuttomasti. Toisaalta energianhinnan nousu merkitsee sitä, että energiatehokkuusremontit maksavat itsensä takaisin myös entistä nopeammin. Energiaremontteja on tuettu ja tuetaan edelleen tällä kaudella merkittävä summalla sekä kotitalousvähennyksen kautta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Suomi ikääntyy vauhdilla. Tämä aiheuttaa ison haasteen asuntokannalle, kun kotien pitäisi soveltua myös apuvälineiden käyttöön ja muihin iän tuomiin tarpeisiin. On olennaista, että valtio tukee korjausremontteja ja hissien jälkiasennuksia kaikilla tasoilla ja kunnissa, kuntayhtymissä, hyvinvointialueilla ja järjestöissä mietittään, miten ikäihmisten hyvä asuminen taataan. Tähän kokonaisuuteen liittyvät myös toimivat sosiaalipalvelut sekä liikenne- ja muut asuinalueiden palveluratkaisut.

Voi siis todeta lopuksi, että vaikka peruspäätökset asuntopolitiikassa ovat kunnossa, haasteita riittää myös jatkossa. Niiden selättämiseen ohjelma antaa hyvän lähtökohdan, ja seuraavaksi odotamme eduskunnan käsittelyyn keskeisiä ohjelmaan liittyviä lakiesityksiä, jotta ne ehditään käsitellä vielä tällä kaudella. Näitä ovat esimerkiksi esitys asumisneuvonnan vakinaistamisesta ja säätämistä lakisääteiseksi toiminnaksi sekä pitkän korkotuen kehittämiseen tähtäävä esitys ja yhteishallintolain muutos vuokralaisen aseman parantamiseksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

19.13 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos valiokunnan puheenjohtaja Sipilälle kehittämisohjelman esittelystä.

On tärkeää, että jokaisella on mahdollisuus asua kohtuuhintaisesti toiveiden ja elämäntilanteen mukaan. Suurelle osalle se tarkoittaa itse omistettua kotia, osalle se tarkoittaa vuokralla asumista. Olemme puhuneet tänään täällä eduskunnassa tasa-arvosta. Asuntopolitiikan lähtökohdana on hyvä olla ihmisten ja maan eri osien välinen tasa-arvo. Suomessa pitää olla erilaisia asumisen mahdollisuuksia. Kaikkia ei voi laittaa samaan muottiin. Asuntomarkkinoilla tarvitaan erilaisia asumisen muotoja: omistusasumista, asumisoikeus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

asuntoja, yksityisiä vuokranantajia, institutionaalisia toimijoita sekä valtion tukemaa asuntotuotantoa. Valtion tulee kohdella kaikkia asumisen muotoja tasapuolisesti.

Jokaisella suomalaisella pitää olla vapaus valita, mihin rakentaa kotinsa ja elämänsä. Meidän tulee lisätä kohtuuhintaista asumista etenkin isommissa keskuksissa ja samalla pitää huoli, että asua voi myös väljemmillä vesillä, luonnon keskellä, harvaan asutulla seudulla. Koko maan asuttuna pitäminen liittyy isänmaamme kokonaisturvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Siksi kiinteistöjen arvojen romahtamista harvaan asutulla seudulla tulee torjua. Siihen meidän täytyy yhdessä löytää konkreettisia keinoja.

Yksi asuntopolitiikan keskeinen tehtävä on alueiden tasa-arvoistaminen. Alueiden eriytymiseen tulee suhtautua vakavasti. Asumisen lisäksi eriytyminen vaikuttaa niin koulunkäyntiin, liikenteeseen kuin mahdollisuuksiin harrastaa.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme niin yksityistä kuin valtion tukemaa asuntotuotantoa. Meidän tulee samalla kulkea kohti väljempää Suomea, joka on keskustan keskeinen tavoite. Väljempi Suomi on hyvinvoivien ihmisten maa, jossa kaikilla on oikeus ja mahdollisuus tehdä työtä ja elää siellä, missä tuntee itsensä ja perheensä onnelliseksi. Aikaa ja energiaa vapautuu, kun etätyö lyhentää työmatkoja ja poistaa ruuhkia. Yritysten tuottavuus paranee, kun aikaa ei käytetä matkustamiseen. Samalla hidastetaan ilmastonmuutosta, kun päästöt pienenevät. Yhä useammille väljempi Suomi tarkoittaa monessa paikassa asumista, arjen jakamista useamman paikkakunnan kesken — aivan kuten meillä kauempaa tulleilla kansanedustajilla.

Arvoisa puhemies! Luonnonläheisyys parantaa tutkitusti hyvinvointiamme. Siksi jokaisella suomalaisella pitää olla oikeus maahan, luontoon ja viihtyisän elinympäristöön. Kun kaupunkisuunnittelussa luonnon läsnäolo nostetaan tärkeäksi tavoitteeksi, yhä useampi kaupunkilainen pääsee nauttimaan luonnosta puistoissa, viljelyspalstoilla, siirtolapuutarhassa tai vaikka oman taloyhtiön puutarhapihassa. Itsellänikin porkkanat kasvavat täällä laatikossa Helsingin-kodin takapihalla.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme myös toimivia internetyhteyksiä tämän etätyön, etäopiskelun ja eri paikoissa asumisen tukemiseksi. Tarvitsemme toimia, jotta väljempi Suomi, jonka kehitys on jo alkanut, voi jatkua kestäväään suuntaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén.

19.18 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Nyt olemme tärkeän aiheen äärellä. Asuntopolitiikka vaikuttaa ihan jokaisen suomalaisen elämään ja arkeen, ja tässä kehittämisohjelmassa asuntopolitiikkaa tarkastellaan usea vuosi eteenpäin.

Nyt käsiteltävänä olevassa selonteossa tunnistetaan tämä asuntomarkkinoiden merkitys niin tavoitteissa kuin päätöksenteon periaatteissa, ja näitä on ilman muuta helppo kannattaa myös oppositiosta käsin. Olemme kuitenkin eri mieltä siitä, edistetäänkö näitä kehitysohjelmassa nimettyjä hyviä tavoitteita ja päätöksenteon periaatteita tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti niillä keinoilla, jotka ohjelmaan on nostettu. Selonteko siis asettaa hyvät tavoitteet mutta ei esitä riittäviä keinoja asuntomarkkinoiden pitkäjänteiselle kehittämiselle. Ohjelman vakava puute on se, että se ei esitä konkreettisia toimenpiteitä asuntomarkkinoiden paremman toiminnan edistämiseksi. Oli ilo huomata, että ainakin mainio kollega Taimela oli myös opposition vastalauseisiin tutustunut — samoin kuin valiokunnan puheenjohtaja Sipilä, totta kai — ja paljon on sellaista, mistä meidän oli helppo löytää yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

tä linjaa, mutta nämä konkreettiset keinot markkinan toimijuuden edistämiseksi ovat ennen kaikkea se, jota jäämme vielä kaipaamaan.

Tämä selonteko valitettavasti myös sivuuttaa joiltakin osin tutkittua tietoa ja asiantuntijoiden antamia arvioita. Toisin kuin näissä asetetuissa tavoitteissa, selonteon toimenpideehdotuksissa ei riittävästi huomioida sitä, miten tärkeää asuntomarkkinoiden toimiminen on. Esimerkiksi asumisen kustannusten kohtuullisuus on aivan erinomainen tavoite, jota totta kai kannatamme. Tuota tavoitetta voitaisiin edistää tehokkaasti esimerkiksi sellaisilla toimenpiteillä, jotka lähtevät toimivasta kaavoituksesta, tonttien ja rahoituksen saatavuudesta sekä monipuolisesta asuntotuotannosta. Asuntotarjonnan lisääminen luonnollisesti on hyvä, toimiva keino hillitä asumisen kustannuksia.

Tässä käsittelyn aikana nousi selkeästi esiin, että etenkin vapaarahoitteista rakentamista lisäämällä saataisiin lisää monipuolista, erilaisia tarpeita vastaavaa, kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Tässä selonteossa kuitenkin painopiste on vahvasti valtion tukeman asuntotuotannon tukijärjestelmän kasvattamisessa ja vahvistamisessa. Asiantuntijoiden näkemyksiin pohjaten kokoomuksessa olemme sitä mieltä, että nämä tuetut asunnot tulisi kohdentaa nykyistä paremmin heille, joilla tarve on suuri. Olemme myös sitä mieltä, että tuotantoa — siis tuettua asuntorakentamista — tulisi ajallisesti kohdentaa ennen kaikkea sellaisiin hetkiin, kun rakentaminen on laskusuhdanteessa.

Olisimme toivoneet selonteolta myös sitä, että se olisi tunnistanut paremmin liikenneinfran kehittämisen merkityksen ja nykyistä sujuvammat prosessit esimerkiksi kaavoituksessa. Valitettavasti niiden sijasta selonteko esittää lisää sääntelyä ja lisää valtion tukimuotoja.

Arvoisa puhemies! Selonteko tosiaan katsoo asuntopolitiikkaa eteenpäin vuoteen 2028 asti. Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Sipilä esitellessään totesi: juuri tässä maailmantilanteessa, jossa nyt olemme, olisi erittäin tärkeää kaikin mahdollisin toimin edistää vakaata ja ennakoitavaa toimintaympäristöä rakentamisessa ja asuntomarkkinoilla.

Arvoisa puhemies! Olemme kokoomuksessa todellakin jättäneet vastalauseen, ja vastalauseessa on kannanottoehdotus, jossa on neljä kohtaa. En lue niitä nyt läpi, mutta mainitsen, että kolmannessa edellyttämme palaamista Sipilän hallituksen asettamiin, kestäväää kasvua luoviin tavoitteisiin, kuten sujuvuuden lisäämiseen, ja neljännessä kohdassa edellyttämme, että valmistelun pohjaksi tehty virkamiesraportin esitys — jossa esitettiin muun muassa varainsiirtoveron alentamista — olisi huomioitu paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

19.24 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuorossa haluan tuoda esille joitakin keskeisiä kohtia tarkastusvaliokunnan ympäristövaliokunnalle antamasta lausunnosta.

Kuten edustaja Taimela puheenvuorossaan toi esille, niin vuonna 2018 valmistui asuntopolitiikan kehittämiskohteista tarkastusvaliokunnan mietintö, jonka ensimmäisessä kannanottoesityksessä edellytettiin, että hallitus laatii kokonaisvaltaisen ja tavoitteellisen asuntopoliittisen kehittämisohjelman. Nyt onkin ilo neljä vuotta myöhemmin olla käsittelemässä tätä kehittämisohjelmaa täällä eduskunnassa.

Nyt tarkastusvaliokunta omassa lausunnossaan korosti muun muassa politiikan pitkäjänteisyyden ja ennustettavuuden merkitystä, ajan muutosten huomiointia, asuntopolitiikan laajaa yhteiskunnallista merkitystä, laajaa yhteistyötä hallinnonalojen välillä, asumi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

sen valtiontuen kehittämistä sekä lähiöiden merkitystä. Koska kyse on ihmisten arjen ja laajemminkin yhteiskuntamme kannalta niin merkittävästä kysymyksestä, on pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen politiikka erittäin tärkeää. Sen tulee kuitenkin myös pystyä tarvittaessa muuntautumaan vastatakseen alati muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin.

Puhemies! Tarkastusvaliokunta nosti lausunnossaan esille myös joitakin kehittämiskohteita tähän ohjelmaan liittyen. Asiantuntijakuulemisissa kritiikkiä nousi muun muassa ohjelman konkretian puutteesta, suuresta määrästä lisäselvityskohteita ja tavoitteiden toteutumisen mittaamisen haastavuudesta. Hyvänä nähtiin puolestaan muun muassa muuttuneen toimintaympäristön, kuten koronan ja ilmastotoimien, vaikutusten huomiointi.

Tarkastusvaliokunta piti hyvänä, että selonteossa pyritään vastaamaan asuntopolitiikan kahteen keskeiseen ongelmaan eli asuntojen kysynnän ja tarjonnan epätasapainoon sekä asuntomarkkinoiden eriytymiseen. Kasvavilla kaupunkiseuduilla ja väestöltään vähenevillä alueilla on molemmilla omat ongelmansa, joihin tulee löytää erilaisia ratkaisuja. Toisaalla jatkuvasti nousevat kalliit hinnat vaikeuttavat työvoiman saantia ja pienituloisten arkea, ja toisaalla laskevat hinnat vaikeuttavat lainansaantia peruskorjauksiin ja vaikeuttavat muuttoja tilanteiden muuttuessa.

Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunnan lausunnon yhtenä keskeisenä viestinä oli myös ikäihmisten asunto-olojen parantamisen tarve. Keskeistä on varmistaa kotona asumista tukevien palvelujen riittävyys ja taata riittävästi esteettömiä asuntoja uudistus- ja korjausrakentamisessa. Itse haluan korostaa myös, että esteettömyys ei ratkea pelkästään poistamalla liikkumisen esteet vaan myös varmistamalla kiintokalusteiden käytettävyys huoneistojen sisällä, ja tästä meillä on ihan liian vähän osaamista. Toisaalta esteettömyys tarkoittaa muutakin kuin liikuntaesteettömyyttä. Esteetömyydessä ympäristösuunnitelmassa ja rakentamisessa tulee huomioida kaikki aistit.

Asunto-olojen parantamisessa turvallisen ja viihtyisän asuin ympäristön merkitys on suuri meille kaikille, mutta asia korostuu erityisesti ikäihmisten kohdalla. Tarvitsemme uudenlaista ajattelutapaa muun muassa asuntojen yhteisöllisyyden, monisukupolvisten kortteleiden ja uusien asumisvaihtoehtojen kehittämisessä. Onkin tärkeää, että pelkän asunnon, yksikön tai laitoksen sijaan jokaisella tulisi olla oikeus kotiin, vaikka kunto olisikin jo huono. Tämä edellyttää myös hoito- ja hoivakulttuurien muutosta, jotta asumiseen saadaan kodin tuntu, olipa koti sitten missä tahansa. Myös luonto ja yhteisöllinen toiminta ovat tärkeitä hyvän kodin rakennuspalikoita.

Puhemies! Tarkastusvaliokunta nosti lausunnossaan yhdeksi tärkeäksi teemaksi myös asuinalueiden eriytymisen. Vaikka tilanne Suomessa on kansainvälisesti vertailtuna melko hyvä, lähiöiden sosioekonominen kehitys on ollut epäsuotuisaa tulo- ja koulutustason heikkenemisen ja työttömyyden lisääntymisen vuoksi. Erityisen huolestuttavaa on pääkaupunkiseudun ulkopuolisten kaupunkien kasvava eriytyminen, kuten esimerkiksi etninen eriytyminen Turussa ja Jyväskylässä.

Lähiöt ovat puolentoista miljoonan ihmisen koti, ja niiden kehittämiseen ja eriytymisen ehkäisyyn on tärkeää panostaa. Asuinalueiden eriytymiseen voidaan tehokkaimmin vaikuttaa puuttamalla segregaaation perussyihin, kuten koulutukseen, työllisyyteen ja palveluiden saatavuuteen. Hyvänä esimerkkinä voidaan pitää keväällä täällä eduskunnassa hyväksymäämme lakia, jossa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin lisättiin säännös niin sanotun tasa-arvorahan myöntämisestä eniten lisää tukea tarvitseville kouluille. — Onko tämä viiden minuutin puheenvuoro?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Suositus.

No, jos saan vielä muutaman lauseen sanoa, niin ei tarvitse toista puheenvuoroa pyytää. — Eli lähiöiden kehittämisen yhtenä ongelmana on tutkimus- ja seurantatiedon puute, mikä vaikeuttaa eri asuinalueiden tilanteen ja kehittämistoimien vaikutusten arvioimista ja vertaamista. Eriarvoistumisen ehkäisyn tueksi tarvitaan entistä kattavampaa tietopohjaa alueiden tilanteista ja eroista sekä niiden taustoista. Kaiken kaikkiaan asuntopolitiikan kehittämisessä tarvitaan nykyistä parempaa tutkimuksellista tietoperustaa. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

19.30 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Aivan alkuun teen kokoomuksen vastalauseen 2 mukaisen kannanottoehdotuksen, jota edustaja Sirén aiemmin tässä jo esitteli.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että meillä on näin tärkeä asia kuin asuntopolitiikka tänään täällä käsittelyssä. Valitettavasti yksi viimeisistä asioista tämän päivän asialistalla. Asia on kuitenkin niin tärkeä, että soisi jokaisen kansanedustajan tähän asiaan hiukan ajatusta laittavan.

Tämä asuntopoliittinen selonteko on sinällään tärkeä ja hyvä väline linjata asuntopoliittikkaa pitkälle yli vaalikausien. Valitettavasti tällä kertaa ei onnistuttu siinä, että selonteko tai sitä linjaava mietintö olisi ollut yksimielinen. Käyn tässä läpi muutamia syitä siihen, minkä vuoksi kokoomus jätti tähän oman vastalauseensa.

Tämä selonteko, kuten edustaja Sirénkin aiemmin tuossa kuvaili, valitettavasti ohittaa toimivien asuntomarkkinoiden merkityksen. Kuten muillakin markkinoilla, asuntojen hintaa, eli sitä kohtuuhintaisuutta, määrittelee eniten kysynnän ja tarjonnan tasapaino. Kun rakennetaan riittävästi ja kaavoitetaan riittävästi sellaisia asuntoja sellaisille alueille, joissa ihmiset haluavat asua, niin silloin hinnat pysyvät kohtuullisina. Jos taas kaavoituksista on niukkuutta, silloin hinnat nousevat. Valitettavasti toki meillä on sellaisia alueita, joille tällä pelkällä kaavoituksella ei voida vaikuttaa, esimerkiksi tämä Helsinginniemi nyt ei vain mittaansa enempää laajene tuonne merelle, vaikka kuinka Helsinki sitä täyttää. Joka tapauksessa asuntojen hinta on erittäin tärkeää informaatiota siitä, minne tulisi kaavoittaa lisää asumista. Esimerkiksi tämä näkökulma on tässä selonteossa lähes tyystin unohdettu.

Asumisen kustannuksiin vaikuttavat siis kaavoitus ja rakentaminen ja erityisesti se, kuinka paljon rakennetaan vapaahintaisia asuntoja. Tämän asuntopoliittisen selonteon toimenpiteet käytännössä keskittyvät siihen, kuinka saisimme lisää ARA-tuotantoa eli tuotantotuettua asuntorakentamista. ARA-tuotantoa on monesti pidetty ratkaisuna asumisen kohtuuhintaisuuteen. Valitettavasti on tutkimustiedollakin osoitettu, että sillä saattaa olla yleisen asuntomarkkinan hintatasoon jopa päinvastaisia vaikutuksia. Kun rakennamme ARA-tuotantoa, se syrjäyttää vapaarahoitteista asuntotuotantoa näin nostaen vapaarahoitteisen asuntotuotannon hintaa siellä, missä tonttitarjonnasta on niukkuutta, kuten vaikkapa täällä pääkaupunkiseudulla. ARA-tuotantoa pitäisi sen vuoksi mielestämme kohdentaa tiukemmin sitä tarvitseville, kuten asunnottomille ja muille erityisryhmille, kuten esimerkiksi täälläkin esiin nostetuille erityisryhmille, vanhuksille tai vaikkapa opiskelijoille. Opiskelija-asuntojen ARA-tuotannon lisääminen on sinällään hyvä tavoite, ja sitä kannatan.

Täällä on esille nostettu keskustelussa myös liikenneinfran kehittämisen merkitys ja MAL-sopimukset. MAL-sopimukset ovatkin oiva keino siinä, kuinka toimivaa liiken-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

neinfraa ja siten myös hyvää tonttimaata voidaan ikään kuin tuoda hyvien liikenneyhteyksien äärelle lisää, ja sen vuoksi toivottavasti tulevallakin hallituskaudella MAL-sopimuksia käytetään edelleen valtion toimesta yhteistyön tekemiseen kasvavien kaupunkiseutujen kanssa.

MAL-sopimuksissa on kyllä mielestäni kuitenkin yksi merkittävä valuvika, ja se liittyy jälleen ARA-tuotantoon. Asuntorakentamisen tavoite eli se, että vapaarahoitteista asuntotuotantoa lisätään riittävästi kasvavilla kaupunkiseuduilla, on sinällään tärkeä tavoite. Mutta MAL-tavoitteisiin on sidottu yleensä se, että ARA-asuntotuotantoa pitää olla — alueesta riippuen se prosenttimäärä vaihtelee — esimerkiksi pääkaupunkiseudulla 30 prosenttia. No, tämä johtaa helposti varsinkin Vantaan kaltaisissa kaupungeissa, joissa meillä on alueita, joissa segregaatiokehitys on jo nyt huolestuttavaa, siihen, että tätä asuntotuotantotavoitetta ei haluta nostaa kovin ylös, sillä halutaan päästä asuntotuotantotavoitteeseen mutta ei kuitenkaan pystytäkään rakentamaan niin paljon ARA-tuotantoa kuin MAL-sopimuksissa ikään kuin edellytetään. Tämä siis toimii päinvastoin kuin toivottaisiin: että saataisiin lisää asuntotuotantoa. Itse asiassa ei sitten tavoitella niin korkeita asuntotuotannon määriä, koska ARA-rahoituksella rahoitettua tuotantoa ei voida niin paljon sinne mahduttaa.

Arvoisa puhemies! ARA-tuotannossa on myös muita haasteita, mitä tulee segregaatioon. Siinä nimenomaisesti usein päädytään rakentamaan kokonaisia kortteleita, ja kun sinne ohjaututaan pienituloisuuden perusteella, valitettavasti sen segregatiovaikutus on sitä lisäävä eikä vähentävä. Sen vuoksi mielestäni tämän asuntopoliittisen selonteon toimenpiteissä olisi jo pitänyt paljon laajemmin pohtia myös sitä, millä tavalla tämä ARA-tuotanto aidosti vaikuttaa asuntomarkkinoihin ja ovatko ne kaikki toimenpiteet sen suuntaisia kuin me toivoisimme, sillä tavoitteista asuntopoliitiikan suhteen olemme yllättävänkin samanmielisiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén.

19.35 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Vielä varmuuden vuoksi kannatan edustaja Multalan tekemää ehdotusta pohjaten meidän vastalauseeseemme numero 2.

Samalla haluaisin vielä muutaman sanan sanoa selonteon valmistelusta. Nimittäin useissa nyt käytetyissä puheenvuoroissa on viitattu aikaisemmin tehtyihin asiantuntijaraportteihin, jotka olisivat todellakin luoneet hyvää, kestävä pohjaa tälle asuntopoliitiikan kehittämisohjelmalle, mutta näiden raporttien näkemyksiä ei huomioitu riittäväällä tavalla tässä selonteossa eikä siellä esiin nostettuja huolia huomioitu riittäväällä tavalla tässä selonteossa. Puhutaan siis tästä kehittämisohjelmaa valmistelevaan asetetusta työryhmästä, joka sai työnsä päätökseen pari vuotta sitten, vuonna 2020, ja tätä ennen, vuonna 2017, tarkastusvaliokunta tilasi asiantuntijaraportin. Olemme samaa mieltä siitä, että näiden raporttien pohjalta tämä kehittämisohjelma olisi luonut kestävä pohjaa asuntopoliitiikalle.

Vielä palaan lisäksi valmistelun pohjaksi tehtyyn virkamiesraporttiin, jossa siis todellakin esitettiin sitä, että pitkällä aikavälillä asunto-osakkeiden ja kiinteistöjen varainsiirtoveroa alennettaisiin. Tämä oli siis virkamiesraportin esitys, joka ei tähän selontekoon päätenyt mutta on kokoomuksen vastalauseen kannanottoehdotuksena mukana. Lisäksi esitämme, että eduskunta edellyttäisi, että hallitus selvittää varainsiirtoveron poistamista riittävässä siirtymäajalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

19.37 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hieman äskeistä puheenvuoroani.

Käsitlemme siis valtioneuvoston asuntopoliittista selontekoa ja siitä tehtyä ympäristövaliokunnan mietintöä, johon kokoomus on jättänyt vastalauseen. Tässä vastalauseessa yksi keskeisimpiä näkökulmia on se, että tässä ei ole riittävästi tunnistettu asuntomarkkinoiden toimivuutta hyvän asuntopolitiikan välineenä.

Otan esiin yhden asian, joka tällä hallituskaudella on oikeastaan mennyt päinvastoin tai ylösalaisin siihen verrattuna, mitä viime kaudella yritimme yhdessä keskustapuolueen kanssa tehdä. Siihen liittyy maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, joka nyt tällä hallituskaudella on typistynyt hyvin pieneksi kaavoitus- ja rakennuslain uudistukseksi, ja ehkäpä nyt senkin osalta näyttää siltä, että enpä tiedä, onko se ehtimässä eduskunnan käsittelyssä läpi.

Viime hallituskaudella maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen tavoitteena pidettiin aluekäytön suunnittelun edellytysten parantamista ja joustavoittamista sekä sujuvoittamista. Nyt sen sijaan tämä hallituskausi on muuttanut täysin nämä tavoitteet ja valmistellut entisestään lisää sääntelyä ja hallinnollisia menettelyjä ja kaavatasoja lisäävää esitystä. Tämä on erittäin merkittävä asia, mitä tulee asuntopolitiikkaan erityisesti täällä kasvavilla kaupunkiseuduilla, vaikkapa pääkaupunkiseudulla.

Meidän eduskuntaryhmämme, kokoomuksen eduskuntaryhmä, haluaa selkeyttää, yksinkertaistaa ja nopeuttaa kaavoitusprosesseja sekä maankäyttöperiaatteita. Haluaisimme tuoda esimerkiksi kaavoitustakuun, jonkinlaisen takuun sille, että kun maanomistaja haluaa kehittää omaa aluettaan esimerkiksi asuntotuotantoon, hän saisi siihen edes jossain määrääjässä vastauksen kaupungista tai kunnasta, onnistuvatko sen suuntaiset kehittämissuunnitelmat, mitä on ajateltu. Edelleen kuitenkin kannatamme sitä periaatetta, että kunnilla olisi monopoli kaavoituksessa, sitä emme mekään halua poistaa.

Rakentamista rajoittavia, täydennysrakentamista vaikeuttavia määräyksiä ja sääntelyä tulisi keventää ja purkaa. Täällä aiemmin otettiin esteettömyys yhtenä esimerkkinä. Sitä tarvitaan monissakin asunnoissa, kaikissa ei kuitenkaan. Sen sijaan erilaisiin käyttötarkoituksiin tarkoitettua rakentamista ja rakennusten käyttötarkoituksen muutoksia tulisi entisestään helpottaa, jotta esimerkiksi aiemmin toimistokäytössä olevista rakennuksista saataisiin helpommin asuntorakentamiseen tai asumiseen soveltuvia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén.

19.40 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Vielä haluan yhden yksityiskohdan nostaa täältä meidän vastalauseestamme, joka siis niin ikään pohjaa tähän tarkastusvaliokunnan antamaan lausuntoon, jossa korostetaan erityisesti tarvetta varmistaa kuntien asuntopolitiikan ja tulevien hyvinvointialueiden sosiaalipalveluiden yhteistyön toimivuus silloin, kun järjestetään ikääntyneiden ja erityisryhmien tarkoituksenmukaisia palveluja ja asumista. Tästä esimerkki: Seniorikodeissa tai vammaisten asumisyksiköissä on tärkeää mahdollistaa omaishoidettavien henkilöiden lyhytaikainen asuminen silloin, kun omaishoidon lakisääteiset vapaapäivät tulevat kysymykseen. Erityisryhmien osalta lyhytaikaishoitopaikkojen määrää tulisi siis meidän mielestämme kasvattaa nykyisestään. Nykyisin se on kymmenen prosenttia. Tämä on yksi keskeinen yksityiskohta, josta olisi voitavaa, että löytyisi laajaa yhteistä näkemystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Filatov. [Mikrofoni on kiinni] — Mikrofoni.

19.42 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! En haluaisi pidentää keskustelua, mutta on oikeastaan pakko käyttää puheenvuoro yhdestä asiasta, johon olen tässä arkielämässä törmännyt. Meidän tavoitteemme on se, että ikäihmiset pystyisivät asumaan kotonaan mahdollisimman pitkään ja me tuemme sitä kotihoidon tuella. Mutta ennen kuin ihminen on sen kotihoidon tuen tarpeessa, hänen liikkumisensa saattaa vaikeutua voimakkaasti ja on esimerkiksi rollaattoria tai muita. Ja meillä on paljon vuokra-asuntoja, jopa esimerkiksi valtion omistamia, joissa sitten kuitenkin ei huolehdita siitä, että rollaattorilla pääsisi siihen asuntoon sisälle ja että sieltä pääsisi pois, mikä johtaa siihen, että se liikkuminen, joka pitäisi ihmisiä kunnossa, se vähäinenkin liikkuminen, estyy ja ihmiset ikään kuin hautautuvat kotiinsa, koska liikkuminen on vaikeaa. Huomaan, että jos meillä on vammaispalvelulain mukaisia tilanteita, ne on helpompi hoitaa, koska silloin vammaispalvelulainsäädäntö ja kunnan sosiaalityö tulevat vastaan, mutta jos on kyse ikääntyneestä ihmisestä, jonka toimintakyky on heikentynyt ja jonka pitäisi päästä paremmin siellä asunnossa liikkumaan, asia onkin todella vaikea. Sen vuoksi toivoisin, että me katsoisimme ikään kuin kokonaisvaltaisesti myös asuntopolitiikassa niitä tarpeita, joita me haluamme myös muissa politiikoissa toteuttaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.